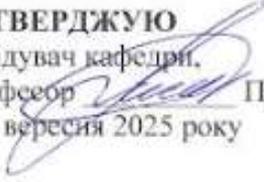

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології, збалансованого природокористування
та захисту довкілля

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри,
професор Павло ПИСАРЕНКО
«1» вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА
(обов'язкова навчальна дисципліна)

освітньо-професійна програма	<u>Екологія</u>
спеціальність	<u>101 Екологія</u>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u>
освітній ступінь	<u>Бакалавр</u>
Навчально-науковий інститут	<u>Агротехнологій, селекції та екології</u>

Полтава
2025/2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Екологія спеціальності 101 Екологія.

Мова викладання - державна.

Розробник: **Самойлік М.С.**, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, доктор економічних наук, професор.

«1» вересня 2025 року

 Марина САМОЙЛІК

Погоджено гарантом освітньої програми «Екологія»

«1» вересня 2025 року

 Анна ТАРАНЕНКО

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Екологія»

протокол від «2» вересня 2025 року № 1

 Марина ГАЛИЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	165
Кількість кредитів	5.5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	101Еколбд_24
Семестр	5
Лекції (годин)	28
Практичні (семінарські) (годин)	28
Лабораторні (годин)	-
Самостійна робота (годин)	109
в т. ч. індивідуальні завдання (вказати вид) (годин)	-
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: сформувати у майбутніх фахівців систему умінь та компетенцій для забезпечення застосування правових та організаційних засад стратегічної екологічної оцінки проектів ДДП, запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо реалізації проектів ДДП, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: «Оцінка екологічних ризиків», «Управління екологічною діяльністю», «Оцінка впливу на довкілля», «Управління відходами».

4. Компетентності:

загальні:

- Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахові:

- Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю
- Здатність до виявлення та оцінювання екологічно кризових територій та надання рекомендацій щодо їх відновлення.

5. Програмні результати навчання

ПРН 1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПРН 4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.

ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПРН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

ПРН 27. Уміти виявляти та оцінювати екологічні ризики та екологоекономічні збитки за забруднення довкілля та проводити наукові дослідження, надавати рекомендації щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.	<i>Володіти</i> знаннями щодо процедури СЕО, її складових. <i>Володіти основними знаннями</i> щодо оцінки за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження проекту ДДП. <i>Аналізувати</i> причини та наслідки антропогенного впливу на компоненти довкілля проекту ДДП.
ПРН 4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	<i>Уміти обґрунтовувати</i> вибір альтернатив розвитку галузі або території, спираючись на принцип мінімізації екологічних ризиків. <i>Уміти інтегрувати</i> екологічні вимоги у стратегічні рішення на ранніх етапах планування.
ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.	<i>Володіти навичками</i> прогнозування змін в якості життя та здоров'я населення внаслідок реалізації екологічних проектів. <i>Уміти аргументувати</i> необхідність врахування інтересів різних соціальних груп під час СЕО. <i>Уміти пояснювати</i> роль екологічної свідомості та потенційні соціальні конфлікти, що можуть

	виникнути при впровадженні проєктів.
ПРН 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.	<i>Володіти навичками</i> складання офіційних запитів до органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо отримання екологічної інформації, необхідної для звіту про СЕО. <i>Уміти</i> формулювати вимоги до обсягу СЕО (scoping), які мають бути надіслані до екологічних відомств. <i>Уміти</i> оформлювати офіційні відповіді на зауваження та пропозиції громадськості, дотримуючись встановлених законом термінів.
ПРН 22. Брати участь у розробці проєктів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля	<i>Володіти основними знаннями</i> щодо зменшення антропогенного навантаження планової діяльності на навколишнє середовище. <i>Володіти основними знаннями</i> щодо здійснення моніторингу СЕО, оцінювання впливу проєкту ДДП та пропонувати практичні рішення для раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки при її реалізації. <i>Уміти аналізувати</i> об'єкти екологічного моніторингу при здійсненні процедури СЕО. <i>Уміти здійснювати</i> еколого-токсикологічну оцінку екосистем. <i>Приймати обґрунтовані рішення</i> для забезпечення екологічної безпеки та сталого розвитку.
ПРН 27. Уміти виявляти та оцінювати екологічні ризики та еколого-економічні збитки за забруднення довкілля та проводити наукові дослідження, надавати рекомендації щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.	<i>Володіти основними знаннями</i> щодо екстернальних, кумулятивних ефектів, теоретичних аспектів регулювання викидів при реалізації процедури СЕО; розрахунку розсіювання забруднюючих речовин у атмосферному повітрі. <i>Володіти навичками</i> складання Заяви про визначення обсягу СЕО та Звіту СЕО. <i>Знати</i> методику розрахунку економічного збитку за забруднення довкілля, екологічного ризику здоров'я населення, зокрема оцінки ризику впливу проєкту ДДП на здоров'я людей та довкілля. <i>Здійснювати оцінку</i> можливого впливу на довкілля проєкту ДДП, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (за наявності – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний,

	кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний). <i>Аналізувати</i> альтернативи проекту ДДП, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.
--	---

6. Методи навчання і викладання

Словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда. Наочні методи: ілюстрування. Практичні методи: практичні роботи, робота з науковою літературою (конспектування, тезування). Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи. Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. *Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки (СЕО) і їх повноваження..* Передумови виникнення СЕО. Базові підґрунтя для проведення СЕО. Світовий та європейський досвід СЕО. Міжнародний та вітчизняний досвід вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем. Директиви 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище. Основні суб'єкти СЕО. Уповноважені органи влади, що приймають участь в процедурі оцінки. Розмежування повноважень між центральним та територіальними органами влади в процесі СЕО. Оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і вибір шляхів їх вирішення при реалізації СЕО. Категорії проєктів ДДП, що підлягають стратегічній екологічній оцінці. Вплив процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та екологічні ризики, пов'язані з реалізацією ДДП. Вимоги до використання основних принципів екологічного управління з відходами, оцінки поточного стану навколишнього середовища, а також до заходів, спрямованих на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі. Терміни та етапи проведення процедури СЕО. Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту СЕО. Єдиний реєстр СЕО. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі СЕО. Уповноважені підрозділи Мінприроди України відповідальні за надання консультацій щодо підготовки звіту із СЕО. Розподіл повноважень та сфери компетенцій щодо проведення СЕО для видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля. Обрання методик та вихідних даних для оцінки впливу на окремі компоненти довкілля.

Тема 2. *Етапи здійснення процедури СЕО, необхідні дослідження.* Процедури публічності та збору інформації при проведенні СЕО. Заява про визначення обсягу СЕО. Визначення альтернатив проєкту ДДП. Роль та участь громадськості в процедурі СЕО. Зауваження та пропозиції громадськості на Заяви. Визначення

обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту із СЕО.

Тема 3. Заява про визначення обсягу СЕО. Структура Заяви. Вид та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування. Якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів). Інформація про ймовірні наслідки: а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; б) для територій з природоохоронним статусом; в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у т. ч., якщо документ державного планування не буде затверджено. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки. Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку.

Тема 4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування. Методологія СЕО. Зміст та основні цілі проекту ДДП. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу. SWOT-аналіз екологічної ситуації. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.

Тема 5. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля. Екологічні умови, що містяться у висновку з СЕО. Вимоги проведення додаткової оцінки впливу на довкілля. Зміст програм післяпроектного моніторингу. Відмінності між висновками державної екологічної експертизи та висновками із СЕО. Системи екологічної оцінки. СЕО документів державного планування. Пропозиції і зауваження громадськості на етапі скоупінгу. Пропозиції і зауваження громадськості до звіту з СЕО.

Тема 6. Методологія діагностики та прогнозування у стратегічній екологічній оцінці. Вивчення інструментарію СЕО для аналізу стану навколишнього середовища. Математичне моделювання та розрахункові алгоритми при розробці альтернативних сценаріїв розвитку. Оцінка ризиків та загроз.

Тема 7. Евристичні підходи в СЕО. Застосування суб'єктивних та аналітичних методів оцінки під час стратегічного аналізу. Використання бального ранжування та розробка прогностичних сценаріїв. Значення та функції лабораторного моніторингу показників довкілля для верифікації результатів СЕО.

Тема 8. Порядок здійснення екомоніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. План

моніторингу СЕО. Етапи та процедура проведення моніторингу СЕО. Лабораторні дослідження при здійсненні моніторингу СЕО.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	С.р.
<i>Тема 1. Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки (СЕО) і їх повноваження.</i>	24	4	4	-
<i>Тема 2. Етапи здійснення процедури СЕО, необхідні дослідження.</i>	24	4	6	-
<i>Тема 3. Заява про визначення обсягу СЕО.</i>	24	4	2	26
<i>Тема 4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування</i>	26	4	6	27
<i>Тема 5. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля</i>	24	4	8	28
<i>Тема 6. Методологія діагностики та прогнозування у стратегічній екологічній оцінці.</i>	24	4	2	14
<i>Тема 7. Евристичні підходи в СЕО.</i>	24	2	-	-
<i>Тема 8. Порядок здійснення екомоніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.</i>	25	2	-	14
Усього годин	165	28	28	109

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Тема 1. Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки (СЕО) і їх повноваження.</i>		
1	Вітчизняне та зарубіжне екологічне законодавство з питань СЕО Нормативно-правові акти проведення СЕО в Україні.	2
2	Методологічний апарат стратегічної екологічної оцінки. Методологія збору інформації та її структуризації при розробці СЕО. Загальна характеристика методів, що використовуються при проведенні СЕО	2
<i>Тема 2 Етапи здійснення процедури СЕО, необхідні дослідження</i>		
3	Аналіз етапу добровільного визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки. Вивчення послідовності кроків щодо встановлення меж деталізації звіту та залучення органів виконавчої влади до формування вимог до аналізу.	2
<i>Тема 3. Заява про визначення обсягу СЕО.</i>		
4	Підготовка та подання Заяви про визначення обсягу СЕО	4
<i>Тема 4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування.</i>		
5	Формування Звіту з СЕО. Встановлення меж дослідження та ступеня конкретизації даних у звіті про СЕО.	2
<i>Тема 5. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля</i>		
6	Механізм громадської участі у процедурі СЕО.	2
7	Структура висновку з СЕО. Склад підсумкового висновку СЕО та механізм інтеграції результатів аналізу в документ державного планування.	2

Тема 6. Методологія діагностики та прогнозування у стратегічній екологічній оцінці		
8	Компаративний аналіз та оцінювання альтернативних стратегій розвитку у СЕО.	2
Тема 7. Евристичні підходи в СЕО.		
9	Застосування матричного аналізу у процесі стратегічної екологічної оцінки.	4
Тема 8. Порядок здійснення екомоніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення		
10	Процедура здійснення моніторингу СЕО. Індикатори моніторингу СЕО, розрахунок та оцінка.	2
Разом		24

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теоретичний базис стратегічної екологічної оцінки та класифікація чинників впливу.		
1	Розподіл компетенцій та інструментарій інформаційного супроводу СЕО. Нормативне розмежування функцій між Міністерством довкілля та обласними державними адміністраціями у сфері стратегічного планування. Огляд сучасних геоінформаційних систем (ГІС) та цифрових баз даних для моніторингу довкілля. Методологія виявлення латентних екологічних загроз та алгоритми оперативного реагування на критичні зміни стану екосистем.	12
Тема 2. Етапи здійснення процедури СЕО, необхідні дослідження.		
2	Ідентифікація пріоритетних екологічних аспектів та визначення точності прогнозів, необхідних для обґрунтування документа державного планування.	12
Тема 3. Заява про визначення обсягу СЕО		
3	Порівняльний аналіз документації СЕО та методологія формування звітності. Опрацювання прикладів звітів СЕО для виявлення закономірностей у їх структурі. Встановлення меж наукових досліджень та визначення необхідного ступеня докладності даних, що забезпечують повноту екологічного прогнозу для конкретних ДДП.	12
Тема 4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування.		
4	Імплементація результатів СЕО у реалізацію документів державного планування.	12
Тема 5. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля		
5	Розробка алгоритму підбору інструментарію для екологічного оцінювання. Визначення бази даних та методології для покомпонентного аналізу довкілля.	11
Тема 6. Методологія діагностики та прогнозування у стратегічній екологічній оцінці		
6	Прогностичне оцінювання ймовірності та масштабів негативних екологічних наслідків.	10
Тема 7. Евристичні підходи в СЕО.		
7	Залучення експертного потенціалу до стратегічного аналізу довкілля.	10
Тема 8. . Порядок здійснення екомоніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення		
8	Структура моніторингових програм та порівняльний аналіз регуляторних інструментів.	10
Разом		89

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка» навчальним планом не передбачена.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
-------------------------------	----------------

	програмних результатів навчання
ПРН 1. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 4. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит
ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит
ПРН 20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит
ПРН 22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.
ПРН 27. Уміти виявляти та оцінювати екологічні ризики та екологоекономічні збитки за забруднення довкілля та проводити наукові дослідження, надавати рекомендації щодо зменшення техногенного навантаження на території та здоров'я людей.	Виконання вправ на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи, опитування, іспит.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	Опитування	
Тема 1. Основні поняття, мета, принципи,	3	-	30	3

<i>процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки (СЕО) і їх повноваження.</i>				
Тема 2. <i>Етапи здійснення процедури СЕО, необхідні дослідження.</i>	6	-		6
Тема 3. <i>Заява про визначення обсягу СЕО.</i>	3	5		8
Тема 4. <i>Звіт про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування</i>	9	5		14
Тема 5. <i>Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля</i>	6	5		11
Тема 6. <i>Методологія діагностики та прогнозування у стратегічній екологічній оцінці.</i>	3	2,5		5,5
Тема 7. <i>Евристичні підходи в СЕО.</i>	-	-		30
Тема 8. <i>Порядок здійснення екомоніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.</i>	-	2,5		2,5
Екзамен				20
Разом	30	20	30	100

Шкала та критерії оцінювання

практичних занять:

3	Завдання виконано повністю, правильно, глибоко проаналізовано, оформлено належним чином, без зауважень. Бездоганно володіє знаннями щодо процедури СЕО, її складових. На високому рівні здійснює аналіз причин та наслідків впливу проектів ДДП на різних етапах її реалізації. На високому рівні здійснює оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження проектів ДДП. На високому рівні розробляє план та здійснює моніторинг СЕО.
2	Завдання з практичних робіт повністю виконані на достатньому рівні, можливі незначні помилки або недоліки в аналізі чи оформленні. Має достатні знання процедури СЕО, її складових. На достатньому рівні здійснює аналіз причин та наслідків впливу проектів ДДП на різних етапах її реалізації. На достатньому рівні здійснює оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження проектів ДДП. На достатньому рівні розробляє план та здійснює моніторинг СЕО.
1	Завдання з практичних робіт повністю виконані на поверхневому рівні. Є суттєві помилки або неповне виконання завдання. Висновки поверхневі або недостатньо обґрунтовані. Частково здійснює оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного

	забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження проектів ДДП.
0	Завдання з практичних робіт не виконані, відсутні відповіді та активність на практичних заняттях, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

**Шкала та критерії оцінювання
самостійної роботи:**

2,5	Завдання із самостійної роботи виконані на високому рівні у формі презентації, доповіді, реферату. Здобувач вищої освіти уміє на високому рівні самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи. На високому рівні виявляє розуміння процедури SEO та проходження її етапів, уміє оформляти повідомлення планової діяльності та Звіт SEO згідно законодавства України. Має високий рівень знань особливостей розрахунку викидів та скидів, а також обсягу утворення відходів на різних етапах реалізації планової діяльності. Уміє складати план моніторингу SEO. На високому рівні володіє навичками здійснення моніторингу проектів ДДП.
1	Завдання із самостійної роботи виконані на достатньому рівні у формі презентації, доповіді, реферату. Здобувач вищої освіти уміє самостійно аналізувати, структурувати інформацію та використовувати soft skills під час представлення самостійно виконаної роботи. Виявляє достатнє розуміння процедури, її складових. Має базовий рівень знань особливостей написання Повідомлення планової діяльності та Звіту SEO. Володіє базовими навичками здійснення моніторингу SEO.
0	Завдання для самостійних робіт не виконані, відсутні представлення самостійно виконаної роботи, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

**Шкала та критерії оцінювання
опитування:**

5	Здобувачем надана повна відповідь на запитання в усній формі.
4	Здобувачем надана достатньо повна відповідь на запитання в усній формі, або повна відповідь з незначними неточностями.
3	Здобувачем надана неповна відповідь на запитання в усній формі.
1-2	Здобувачем надана коротка відповідь на запитання в усній формі із суттєвими помилками.

Примітка: протягом вивчення дисципліни проводиться 6 опитувань після вивченої теми Загальна максимальна сума балів за опитування складає **30 балів**.

**Шкала та критерії оцінювання
екзамену**

Теоретичне питання № 1	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

	3	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхнєве засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	4	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Теоретичне питання № 2	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3-4	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхнєве засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	7	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Теоретичне питання № 3	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	1-2	Механічне відтворення матеріалу зі значними помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
	3-4	Відтворення матеріалу зі значними помилками, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про поверхнєве засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5	Виклад матеріалу достатньо обґрунтований, відповідь правильна, що свідчить про задовільне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6	Теоретичне питання розкрито із незначними помилками, що свідчить про добре засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	7	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
Всього	20	

13. Політика навчальної дисципліни

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять із метою перевірки рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу, підготовленості до виконання конкретних завдань і виконання самостійної роботи. *Семестровий контроль* проводиться у формі екзамену за розкладом згідно з графіком навчального процесу. Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання (59 балів) на дату семестрового контролю. Здобувачу вищої освіти, який одержав під час екзаменаційної сесії незадовільну оцінку (FX) або не був допущений до семестрового контролю, дозволяється ліквідувати підсумкову академічну заборгованість. Ліквідація здобувачем підсумкової академічної заборгованості здійснюється згідно з графіком ліквідації підсумкової академічної заборгованості. Здобувач вищої освіти, який одержав під час семестрового контролю оцінку F за ЄКТС, проходить повторне вивчення навчальної дисципліни за індивідуальною програмою. *Повторне проходження контрольного заходу* для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту, за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною. Повторне проходження контрольного заходу для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз із дозволу першого проректора на підставі заяви здобувача вищої освіти. Кількість навчальних дисциплін, які можна перездати здобувачу вищої освіти за весь період навчання, не повинна перевищувати чотирьох. Оцінка, отримана під час перездачі, є остаточною і не підлягає оскарженню.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **дотримуватись академічної доброчесності**, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у *неформальній та інформальній освіті* (платформи Coursera, Prometheus та ін.). Визнання та перезарахування результатів

неформального навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату).

Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти *має право оскаржити результати контрольних заходів*. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційною комісією. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента і не змінюється; – попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів навчання здобувача з відповідного освітнього компонента, здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Pysarenko, P., Samojlik, M., Taranenko, A., Horobets, M., Filonenko, S. Monitoring of Municipal Solid Waste Landfill Impact on Environment in Poltava Region, Ukraine. *Ecological Engineering and Environmental Technology*, 2022, 23(5), P. 54–60. <http://www.jeeng.net/Impact-of-Municipal-Solid-Waste-Landfill-on-Environment-a-Case-Study,89664,0,2.html>
2. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
3. Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування <https://ips.ligazakon.net/document/FN045244>
4. Григор'єва Л. П., Жежерун Є. Є. Стратегічна екологічна оцінка: навчальний посібник. К.: НАУ, 2020. 152 с.
5. Кучеренко В. І., Дем'янюк О. М. Екологічна політика та стратегічна екологічна оцінка: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 180 с.
6. Дем'янюк О. М. Основи стратегічної екологічної оцінки: методичні підходи та практика. К.: Екоінформ, 2021. 96 с.
7. Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Видавництво «Компанія «Манускрипт»» Львів, 2019. 128 с.

8. Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment (SEA Directive) – EU Law Link
9. UNECE Protocol on Strategic Environmental Assessment (Kyiv Protocol, 2003) – до Конвенції Еспо – Офіційний сайт
10. Sadler, B., & Verheem, R. (1996). Strategic Environmental Assessment: Status, Challenges and Future Directions. – OECD / Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment (Netherlands).
11. Therivel, R., & Partidário, M. R. (1996). The Practice of Strategic Environmental Assessment. – Earthscan Publications.
12. Єдиний реєстр з СЕО <https://eco.gov.ua/registers/yedynyi-reiestr-stratehichnoi-ekolohichnoi-otsinky>

Допоміжні:

13. Allaby M. Ecology. London-New York-Sidney-Toronto. 1975, 128 p.
14. Matthey W., Della Santa E, C.Wannenmacher. Manuel pratique d'Ecologie.- Edition Payot, Payot Lausanne, 1984.
15. Miller G.T. Living in the Environment. An introduction to Environmental Science. 5th ed., Wadsworth Publ. Belmont, 1998.
16. Баб'як О.С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2000.
17. Яцик А.В. Екологічна безпека України. – К.: Генеза, 2001. – 216.

Інформаційні ресурси

18. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
19. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
20. <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0052>.
21. http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Scoping_final.pdf.
5. <http://www.menr.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України.
22. <http://www.unep.org> – Програма ООН з навколишнього середовища.
23. <http://www.eco-forum.org> – Сайт Європейського екофоруму.
24. <http://www.ecoleague.net> – Сайт Всеукраїнської екологічної ліги.